

Vai tiešām aizdevums meitas uzņēmumam automātiski padara jūsu uzņēmumu par AML likuma subjektu? (2/4/20)

Pēdējā laikā dzirdēts, ka labāk reģistrēt savu uzņēmumu kā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) likuma subjektu, nevis saņemt VID vēstuli, ka VID gatavojas pārbaudīt uzņēmuma kā likuma subjekta iekšējās kontroles sistēmu, kura neeksistē. Šajā rakstā – par to, cik šīs runas ir patiesas.

Likuma subjekti u.c.

Viens no NILLTPFN likuma subjektiem ir persona, kas sniedz kreditēšanas pakalpojumus un finanšu līzinga pakalpojumus un kuras profesionālajai darbībai nav nepieciešama licencēšana. Par uzņēmumiem, kas deklarējuši attiecīgo darbības veidu un saņem ienākumus tikai no deklarētā darbības veida, viss ir skaidrs. Bet kā ir ar uzņēmumiem, kas aizdod līdzekļus saistītiem uzņēmumiem konkrētam mērķim, piemēram, ražošanas attīstībai vai apgrozāmo līdzekļu papildināšanai? Izmantosim piemēru, lai labāk saprastu gan uzņēmuma, gan VID pozīcijas.

Uzņēmumu grupas mātes uzņēmums izsniedzis aizdevumus meitas uzņēmumiem. Vai šajā gadījumā mātes uzņēmums ir uzskatāms par NILLTPFN likuma subjektu? Ja ir, tad tam jābūt reģistrētam kā šī likuma subjektam.

Vai ir nozīme aizdevēja līdzdalības īpatsvaram, piemēram, ja meitas uzņēmums 100% pieder mātes uzņēmumam un ja dalībnieks izsniedz meitas uzņēmumam aizdevumu tikai, piemēram, saimnieciskās darbības nodrošināšanai, un spēj to pierādīt, vai tas arī ir uzskatāms par likuma subjektu, kam ir pienākums izveidot iekšējās kontroles sistēmu?

NILLTPFN likuma 3. pantā ir sīki uzskaitīti visi likuma subjekti. Likuma 45. panta pirmā daļa nosaka konkrētu subjektu uzraudzības un kontroles institūcijas, bet otrā daļa nosaka VID uzraugāmos pirmajā daļā neminētos subjektus. Likuma 45. panta otrās daļas 6. punkta "a" apakšpunktā noteikts, ka VID uzrauga iestādes, kas veic kreditēšanu, tostarp sniedz finanšu līzinga pakalpojumus, ja to sniegšanai nav nepieciešama licencēšana.

Saskaņā ar VID sniegtajiem komentāriem Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta otrās daļas a) apakšpunkts nosaka, ka finanšu iestāde ir uzņēmums, kas nav kredītiestāde un kas veic vienu vai vairākas darbības, kas uzskaitītas Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/36/ES I pielikuma 2.-12., 14. un 15. punktā, tostarp darbības, ko veic valūtas maiņas punkti. Šajos punktos ir uzskaitīti finanšu pakalpojumi, tostarp 2. punktā norādīts aizdevums, tostarp patēriņa kredīts, ar nekustamo īpašumu saistīti kredītlīgumi, faktūrkreditēšana ar vai bez regresa tiesībām, tirdzniecības darījumu finansēšana (arī akceptēta vekseļa kredīts). Tāpēc, ja uzņēmums reģistrē un norāda darbības veidu – aizdevumu izsniegšana, tam jāreģistrējas kā NILLTPFN likuma subjektam un jāizveido iekšējās kontroles sistēma.

Saprotams, ka lielākajai daļai uzņēmumu nav skaidrs, uz kāda pamata mātes uzņēmums jāuzskata par

NILLTPFN likuma subjektu. Tomēr negodprātīgi uzņēmēji bieži ir izmantojuši aizdevuma darījumus, lai noziedzīgi iegūtos līdzekļus nodalītu no to izcelsmes avota. Nereti naudas atmazgāšanas procesā aizdevumus izmanto, lai slēptu līdzekļu izcelsmi vai apaudzētu darījumu ar vairākiem slāņiem.

Lai nepieļautu aizdevumu izmantošanu naudas atmazgāšanas nolūkos, apzinīgākie uzņēmēji būs spiesti ieviest jaunās likuma prasības un izstrādāt atsevišķu iekšējās kontroles sistēmu, lai spētu pierādīt, ka to naudas izcelsmes avots ir tīrs un ka uzņēmums pazīst ne tikai savu klientu, bet arī savstarpēji saistīto uzņēmumu.